

จากวัสดุเหลือทิ้งสู่ผลิตภัณฑ์หัตถศิลป์อันสวยงาม

หัตถศิลป์ คือ งานศิลปะที่นำไปใช้ในงานหัตถกรรม โดยใช้มือทำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักไม้ งานหวาย และงานถักทอ สำหรับกลุ่มหัตถกรรมจากผ้าและไหมพรม โดย นางสาวิตตา พุทธิรักษา ได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการ OTOP ที่ผลิตสินค้างานประดิษฐ์และหัตถศิลป์โดยใช้ผ้าและไหมพรมเป็นหลัก มีทั้งตุ๊กตา พวงกุญแจ และชอพกษาที่ทำจากผ้า ที่นำมาตกแต่งในเกือบจะทุกผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม อย่างไรก็ตาม งานประดิษฐ์และสินค้าของกลุ่มมักจะถูกลอกเลียนแบบได้ง่าย ผู้ประกอบการจึงอยากจะมีการพัฒนาวัตถุดิบที่แปลกใหม่ สามารถนำไปใช้ร่วมกับวัตถุดิบของกลุ่มที่มีอยู่ในปัจจุบัน และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่เป้นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่ม กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นถิ่น กองเทคโนโลยีชุมชน จึงมีแนวคิดในการพัฒนาวัตถุดิบจากวัสดุเหลือทิ้งสำหรับใช้ในงานหัตถศิลป์

ในการคัดเลือกสิ่งใหม่สำหรับการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ จะต้องทำการคัดเลือกสิ่งที่มีความสมบูรณ์ โดยสิ่งใหม่ที่ไม่ได้คุณภาพหรือสิ่งใหม่เสียจะถูกคัดออก ในแต่ละปี ประเทศไทยมีการผลิตเส้นไหมได้ประมาณ 1,300-1,400 ตัน โดยจะมีเศษสิ่งไหมเหลือทิ้งที่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ประมาณปีละ 300 ตัน ดังนั้น เส้นไหมพรมย้อมสีธรรมชาติจากเศษสิ่งไหมเหลือทิ้ง จึงถือเป็นทางเลือกที่ดีในการนำมาพัฒนาวัตถุดิบสำหรับใช้ในงานหัตถศิลป์ เนื่องจากเป็นกระบวนการผลิตที่ทำได้ง่าย ใช้ต้นทุนต่ำ และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือทิ้งเส้นไหมพรมย้อมสีธรรมชาติจากเศษสิ่งไหมเหลือทิ้งยังสามารถใช้เป็นทางเลือกสำหรับผู้รักการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือผู้ที่เป้นภูมิแพ้จากการใช้ไหมพรมขนสัตว์

กระเป๋าถักจากเส้นไหมพรมย้อมสีธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นโดยกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นถิ่น

นอกจากการแปรรูปสิ่งไหมเหลือทิ้งเป็นเส้นไหมพรมแล้ว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นถิ่น ยังได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำผ้าพิมพ์ลายจากพืช และผ้าย้อมสีสกัดจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ทดแทน

วัตถุดิบที่เป็นผ้าสำเร็จรูปทั่วไป เนื่องจากบริเวณโดยรอบของกลุ่มสามารถหาวัสดุเหลือทิ้งที่สามารถนำมาสกัด สีย้อมธรรมชาติ และทำผ้าพิมพ์ลายจากพืชได้ เช่น ดอกกล้วยไม้เหลือทิ้งจากการตัดกิ่งขายที่สวนกล้วยไม้ ของกลุ่มเอง เปลือกเงาะ ใบสัก ใบมะละกอ ฝักคูณ และดอกดาวเรืองจากการไหว้สักการะองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นต้น ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาวัตถุดิบใหม่ที่สามารถใช้ร่วมกับ วัตถุดิบเดิมของกลุ่มเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น การนำผ้าทอย้อมสีธรรมชาติและผ้าพิมพ์ลายจากพืชมา ประยุกต์เป็นชุดตุ๊กตาหรือนำมาตกแต่งเป็นสร้อยคอ และยังมี การนำเส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติมาตกแต่งเป็น ผมงตุ๊กตา เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มอัตลักษณ์ให้สินค้าของกลุ่ม นอกจากนี้ ผู้ประกอบการได้เริ่มจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์บางชนิดแล้ว ได้แก่ ตุ๊กตาผู้หญิง พวงกุญแจตุ๊กตาทอง และสร้อยคอ ซึ่งสินค้าใหม่มีราคาเพิ่มขึ้น จากเดิม ร้อยละ 75-100

ตุ๊กตาผู้หญิงที่มีการนำผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ และผ้าพิมพ์ลายจากพืชมาตกแต่งเป็นชุด มีการ นำเส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติมาตกแต่งเป็นผมงตุ๊กตา

พวงกุญแจตุ๊กตาทองที่มีการนำผ้าทอมือย้อมสี ธรรมชาติมาตกแต่งเป็นชุด

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มนักท่องเที่ยวจากผ้าและไหมพรม จังหวัดนครปฐม และผู้ที่สนใจ

พื้นที่ดำเนินการ

กองเทคโนโลยีชุมชนกรมวิทยาศาสตร์บริการ

กลุ่มนักท่องเที่ยวจากผ้าและไหมพรม จังหวัดนครปฐม

ผู้รับผิดชอบผลงาน

1. นางสาวธัญภรณ์ ศรีสุบิน นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
2. นางสาวสายจิต ดาวสุโข นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวโสธญา รอดประเสริฐ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

ผู้เขียนและเรียบเรียงบทความ

นางสาวธัญภรณ์ ศรีสุบิน นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ